

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АТРАКТИВНОСТІ: КОНТЕКСТ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

METHODOLOGICAL PROBLEMS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS: CONTEXT OF ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL RESEARCH

В'ячеслав СТЕПАНОВ,
доктор економічних наук,
Державна установа
«Інститут проблем ринку
та економіко-екологічних
досліджень НАН України», Одеса

Vyacheslav STEPANOV,
Doctor of Economics,
Public Institution "Institute of Market
Problems and Economic and Ecological
Research of National Academy
of Sciences of Ukraine", Odessa.

Світлана РАССАДНИКОВА,
кандидат економічних наук,
доктор філософії,
Державна установа
«Інститут проблем ринку
та економіко-екологічних досліджень
НАН України», Одеса

Svitlana RASSADNYKOVA,
PhD in Economics,
Public Institution "Institute of Market
Problems and Economic and Ecological
Research of National Academy
of Sciences of Ukraine", Odessa

Нагальною проблемою досягнення сталого розвитку суспільства, економічного зростання, соціальної стабільності, збалансованого природо-користування та охорони довкілля стає залучення вітчизняних і закордонних інвестицій, що є дефіцитним і обмеженим ресурсом в економіко-екологічній соціальній системі. Ефективна господарська діяльність на основі поступового сталого розвитку, конкурентоспроможності країни та регіонів в умовах сучасних перманентних загроз, соціально-економічних, економіко-екологічних та інших конфліктів і кризових явищ значною мірою залежить від інвестиційної активності та розширення діапазону інвестиційної діяльності.

Організаційною основою інвестиційної діяльності та підвищення активізації інвестиційних процесів є інвестиційний менеджмент, що розглядається як комплексна система знань у сфері управління інвестиційними процесами. Проблемам управління інвестиційними процесами присвячено значну кількість наукових публікацій [5; 7; 10; 26].

Однією із ключових проблем інвестиційного менеджменту залишаються питання інвестиційної привабливості та визначення її сутності, яку досліджували різні вчені-економісти [3; 8; 14; 18; 19]. Однак проблема інвестиційної привабливості потребує подальшого поглибленого вивчення, нового теоретико-методологічного осмислення з точки зору сучасних парадигм постнеокласичної науки [30]. Сучасні українські науковці також приділяють значну увагу дослідженню соціо-економіко-екологічних систем на основі застосування постнеокласичної методології [27; 28].

Основними цілями дослідження є розкриття проблем та методологічних особливостей інвестиційної привабливості в контексті теорії атрактора на базі постнеокласичної науки, розширення теоретико-методологічної бази економіко-екологічних досліджень та надання адекватних реко-

мендацій щодо сучасних інвестиційних реалій для досягнення, зокрема, раціонального й збалансованого природокористування, природозбереження.

Фундаментальною проблемою розвитку суспільства, екологічно збалансованого економічного динамічного зростання є проблема інвестицій, яка належить до ключових категорій економічної теорії та практики гос-

подарування й розглядається відповідно до сучасних підходів із позиції вкладення капіталу, усіх видів майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти економічної, підприємницької діяльності з метою збільшення, зростання капіталу, отримання прибутку (доходу), соціального та екологічного (економіко-екологічного) ефекту. Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» такими майновими та інтелектуальними цінностями можуть бути:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;
- рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності.

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» [11] зазначається, що результатом вкладення інвестицій є отримання прибутку (доходу), соціального ефекту, однак окремо не виділяється досягнення екологічного (економіко-екологічного) ефекту як невід'ємної складової інвестиційної діяльності, що здійснюється в умовах

Досліджується проблема інвестиційної привабливості як фактора розвитку складних соціо-економіко-екологічних систем з точки зору сучасної парадигми постнеокласичної науки в контексті теорії атрактора, а також розкривається сутність інвестиційної привабливості із застосуванням методології синергетики та еволюції відкритих нелінійних систем.

Пропонується узагальнена модель формування системи інвестиційної привабливості як категорії в системі теорії інвестиційного менеджменту. Актуальні прикладні питання інвестиційної привабливості щодо розбудови та функціонування екологічної інфраструктури слід визначати в контексті неокласичної «привабливості» відповідно до сучасних міждисциплінарних теорій, синергетичної теорії. Розроблено авторську модель системного розрізнення фактора-образу інвест-атрактора екологічної інфраструктури (IAEI).

Перспективним напрямом наукових досліджень у рамках теорії інвестиційного менеджменту вважається теоретичне та методичне обґрунтування інвест-атрактора як категорії комплексних соціо-еколого-економічних досліджень.

The problem of investment attractiveness as a factor in the development of complex socio-economic and ecological systems in terms of modern science of the post neoclassical paradigm in the context of the theory of attractor is investigated and the essence of investment attractiveness using synergetic methodology and evolution of open nonlinear systems is revealed.

It is offered a generalized model of system investment attractiveness as a category in the system theory of investment management. Recent issues of investment attractiveness applied for development and operation of environmental infrastructure should be defined in the context of the neoclassical "attraction" according to modern interdisciplinary theories, synergetic theory. The model system image recognition factor-invest-attractor is developed for ecological infrastructure (IAEI).

Promising direction of scientific research in the theory of investment management should consider the development of invest-attractor as a category of complex socio-economic and ecological systems.

залежності перспектив розвитку цивілізації та існування людства від вирішення життєво важливих екологічних проблем. Необхідним стає обов'язкове включення економіко-екологічного ефекту при розкритті змісту інвестицій на законодавчому рівні, теорії інвестицій, аналізу та оцінки наслідків і результатів інвестиційної діяльності.

Найбільш вагомим питанням формування стало накопичення, зростання соціо-еколого-економічного потенціалу на макро-, мезо-, мікроекономічному рівнях функціонування соціальної економіко-екологічної системи з урахуванням охорони та збереження довкілля є створення привабливих (згідно з вітчизняною термінологією, або атрактивних – відповідно до англомовної термінології) умов для інвестиційного потенціалу розвитку складних систем. Поняття атрактивність (лат. *atrahere* – приваблювати, притягувати) входить до базових категорій теорії атрактора, що належить до основних напрямів дослідження постнеокласичної методології, яка приділяє особливу увагу вивченню нестійких і нелінійних процесів.

В якості методологічної основи для вивчення проблеми інвестиційної атрактивності обирається системна методологія синергетичної парадигми [1; 4; 6; 12; 30] дослідження складних нелінійних процесів та явищ. У синергетиці як новому науковому напрямі ХХ сторіччя, який почав особливо активно розвиватися з початку 70-х років, особливо місце посідає теорія атрактора системи. У цьому контексті розглянемо деякі семантичні та змістовно-функціональні особливості представленого в даному дослідженні поняття інвестиційної «атрактивності» (привабливості) та можливості його більш поглибленого й розширеного термінологічного тлумачення.

У словнику іноземних слів [29] у цьому контексті використовуються такі поняття як «атрактанти», «атракціон», «атрактор».

Атрактанти – це природні або синтетичні речовини, які приваблюють тварин (особливо комах).

Атракціон – це:

- ефективний, що викликає особливий інтерес у глядачів, номер циркової або естрадної вистави;
- розваги в місцях громадських гулянь.

У наукових працях з теорії синергетики [12;13] використовується поняття «атрактор», зміст якого розкривається в наступному визначенні: атрактор – це стійкий стан (структура) системи, який ніби «притягує» до себе безліч «траєкторій» розвитку системи, що визначаються різними початковими умовами. У разі, якщо система потрапляє в конус або сферу атрактора, вона неминуче еволюціонує в напрямку цього стійкого стану (структури).

У більшості робіт з проблем самоорганізації під атрактором розуміється відображення цього відносно стійкого стану у фазовому просторі.

У роботі Є.Князєвої і С.Курдюмова [12, с. 221] під атрактором розуміються реальні структури у відкритих нелінійних середовищах, на які виходять процеси еволюції в цих середовищах в результаті загасання проміжних, перехідних процесів. Підкреслюючи цей момент, можна вживати цілісне новостворення «структури – атрактору».

Вважаємо за необхідне зазначити, що в системі понятійно-категоріального уявлення про «атрактор» як фундаментальну проблему стійкості системи (структури), що «притягує» безліч траєкторій системи, використовується один із таких видів атракторів, як «дивний атрактор».

Згідно з І.Пригожиним [16; 17] «дивний атрактор» можна пов'язати з тим, що «привертає хаос». У цілому «дивний атрактор» розглядається у вигляді одного з атракторів, фазовий портрет якого становить деяку обмежену сферу, де відбуваються випадкові непередбачувані зміни-коливання.

Особливу увагу постнеокласична наука (синергетика, нелінійна динаміка згідно з поглядами І.Пригожина та інших вчених) приділяє перш за все нерівноважним системам, вивчаючи проблему вибору подальшого розвитку в точках біфуркації та ролі випадковостей у цих точках. Нагадаємо, що традиційна класична та неокласична наука базується на дослідженні лінійних наближеннях, пов'язаних з апроксимацією (наближеним описом) системи лінійних ділянок з параметрами, що повільно змінюються.

Постнеокласична наука, навпаки, приділяє увагу в першу чергу таким дослідженням:

- складні системи подалі від стану рівноваги;
- істотно нелінійні процеси (у тому числі й ті, які швидко розвиваються);
- процеси в умовах внутрішніх та зовнішніх флуктуацій, що викликають у системі якісні зміни, формування нових відносно стійких структур.

Розглянемо деякі найбільш суттєві особливості феномена нелінійності, які аналізувалися в наукових працях О.Баксанського, Є.Кучер [2], Є.Князєвої і С.Курдюмова [12]. Інвестиційні процеси у повній мірі можна віднести до нелінійних процесів. Ці особливості можуть бути поширені на процес формування інвестиційної атрактивності та полягають у наступному:

- нелінійність як можливість неочікуваних змін у процесі розвитку;
- нелінійність як фактор підсилення мікрофлуктуацій та їх розростання до макроструктур, що можуть проявлятися при визначених умовах – наявності позитивного і зворотного зв'язку;
- зв'язок нелінійності з потенційною можливістю надшвидкого розвитку процесів на певних стадіях;
- прояву властивості порогу деяких класів відкритих нелінійних систем, що при перевищенні порогу збудження зростають, а при зменшенні – стираються.

Для аналізу інвестиційних процесів в економіко-екологічних дослідженнях слід підкреслити важливість розуміння динаміки формування інвестиційної атрактивності із запозиченням нелінійного підходу, який полягає у наступному.

По-перше, згідно з Є.Князєвою і С.Курдюмовим [12, с. 8] цей підхід розглядається як синергетичний, що включає безліч понять та методів у контексті термінів «складність» та «нелінійність».

По-друге, ураховується «складність» у широкому трактуванні – складність розуміння (когнітивна), складність соціального, економічного середовища та його організації, складність поля трендів, можливих шляхів розвитку процесу формування інвестиційної атрактивності в майбутньому та розробка сценаріїв напрямів і тенденцій розвитку інвестиційних процесів.

По-третє, поняття «нелінійність» включає глибокий сенс світогляду, що передбачає облік альтернатив, різноманіття варіантів розвитку процесу, зміну режиму та темпів розвитку, емерджентних стрибків як до продуктивних інновацій, так і до кризи, занепаду.

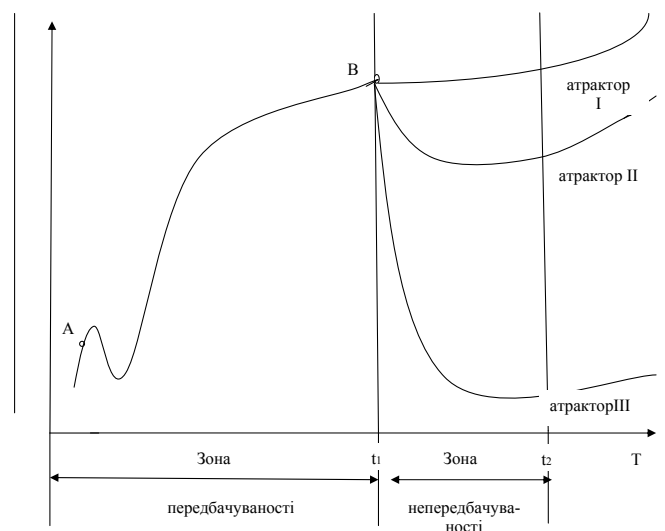
У контексті викладеного на основі постнеокласичної теорії уточнимо зміст поняття «біфуркації» та пов'язаного з ним поняття «атрактора» [2].

Біфуркація – це точка виявлення шляхів еволюції складних систем, рух через точку біфуркації забезпечує системі вибір одного з можливих напрямків подальшого розвитку. Точка розгалуження визначає можливі шляхи еволюції відкритих нелінійних систем та належить відповідно до термінологічного змісту до поняття атрактор системи, включаючи такі системи, як інвестиційна система, формування інвестиційної атрактивності.

Проблему біфуркації та формування атрактора нелінійною системою можна зобразити у вигляді графічної моделі (рис. 1).

Така модель дає можливість оцінити закономірності поведінки нелінійної системи, що досліджується. До точки біфуркації (крива на ділянці АВ) система є передбачувана та знаходиться в єдиному стійкому стані. Після

Рис. 1. Графічна модель біфуркації та формування атракторів відкритих нелінійних систем (точка біфуркації – В)

Таблиця 1. **Модель формування системи інвестиційного атрактора в теорії інвестиційного менеджменту**

Детермінанти інвест-атрактора	Інструментальний зміст інвест-атрактора
I. Пріоритетні напрями формування атрактивності	1.1. Маркетингові дослідження ринку інвестицій.
	1.2. Вкладення інвестицій з метою збереження та зростання капіталу.
	1.3. Проекування, будівництво, введення в експлуатацію (або придбання готового об'єкта).
	1.4. Отримання прибутку.
II. Мотиваційні інструменти розвитку інвестиційної діяльності	2.1. Інструменти прямого регулювання (заборони, процедури визнання та реєстрації, стандарти, норми, дозвільні документи квоти тощо).
	2.2. Економічні інструменти (податки, кредити, амортизація, тарифи, платежі, економічна допомога у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій та ін.).
	2.3. Інструменти обов'язкового інформування (маркування, декларування, сертифікації, вісти).
	2.4. Інструменти добровільного інформування, рекламування.
	2.5. Добровільні угоди з екологічних та технічних питань (самообов'язки). Інструменти захисту інвесторів; споживача (економічні та моральні стимули та санкції, громадський тиск).
III. Інструменти стимулювання інвестиційної діяльності	3.1. Стимулювання матеріальне (створення умов для отримання додаткових матеріальних благ).
	3.2. Стимулювання моральне (моральні спонукання до діяльності, система заохочень).

точки В поводження системи непередбачуване – можливі різні стійкі стани (в даному випадку – три стани, які характеризуються атракторами I, II, III).

Вибір системою того або іншого атрактора визначається тільки у момент нестабільності системи (точка В) під впливом постійних змін (мікрофлуктацій).

У вітчизняній науковій економічній літературі з поняттям «атрактивність» широко пов'язано поняття «інвестиційна привабливість» як проблема привабливості довгострокових вкладень капіталу у власній країні чи за кордоном у підприємства різних галузей, інвестиційні об'єкти, підприємницькі проекти, соціально-економічні та екологічні програми, інноваційні соціо-еколого-економічні проекти.

У дослідженні використовується концепт теорії «притягнення» (залучення) до себе безлічі траєкторій розвитку системи, що досліджується, а також відтворення інвестиційного потенціалу, основою якого є інвестиційна атрактивність. Пропонується розроблена авторами дослідження узагальнена модель формування системи інвестиційної атрактивності як категорії в системі теорії інвестиційного менеджменту (табл. 1).

У контексті поставленої задачі обговорення загальних світоглядних проблем формування інвестиційної атрактивності розглянуто одне з актуальних прикладних питань інвестиційної атрактивності, що пов'язано з розбудовою та функціонуванням екологічної інфраструктури. Раніше цю проблему було порушено і досліджено як проблему інвестиційної привабливості екологічної інфраструктури в наукових роботах С. Расадникової [20-24].

Виконаємо деякі узагальнення проблеми класичної «інвестиційної привабливості» екологічної інфраструктури в контексті неокласичної «атрактивності» відповідно до сучасних міждисциплінарних теорій, зокрема синергетичної теорії Н.Хакена [29], що розширена згодом І.Пригожиным [16].

У цьому плані з розширенням методологічної бази дослідження всі форми «привабливості» розглядаються як «атрактор», а саме інвестиційний атрактор екологічної інфраструктури. Системне бачення всієї сукупності умов і чинників формування інвестиційної атрактивності екологічної інфраструктури наведено в табл. 2.

Дана модель інвестиційної атрактивності дає можливість більш детально розглядати елементну базу інвест-атрактора екологічної інфраструктури за напрямками «мотивації», «стимулювання» і «привабливого комфортного середовища».

Фактор інвестицій чинить значний вплив на тенденції, темпи економічного зростання, оновлення на інноваційно-інвестиційній основі техніки та технологій, створення сучасного матеріально-технічного суспільства, прогресивний та креативний рух науки в соціо-еколого-економічних

Таблиця 2. **Системне розпізнавання фактора-образу інвест-атрактора екологічної інфраструктури (IAEI)**

Фактори – детермінанти інвест-атрактора	Функціональні фактори формування інвест-атрактора
I. Мотиваційні фактори формування інвест-атрактора екологічної інфраструктури	Сучасні виклики: глобалізація, невизначеність та ресурсно-екологічні загрози для суспільного світового розвитку.
	1.2. Системні екологічні кризи на локальному, мезо- та макроекономічному рівнях, загрози для економічної безпеки та виживання людства.
	1.3. Перманентне зростання значення екологічного фактора при рішенні інвестиційних проблем, управлінні інвестиційним процесом, інвестиційних проектах.
II. Інституціональний фактор	2.1. Законодавчо-правове забезпечення інвестування екологічної інфраструктури та захист прав інвесторів.
	2.2. Потенційна результативність інвестицій з отриманням позитивних екологічних, економічних та соціальних ефектів.
	2.3. Розвиток інвестиційно-інноваційної інфраструктури.
III. Фактор – атрактор зовнішнього середовища	3.1. Стабільна соціально-політична ситуація та макроекономічні умови.
	3.2. Формування сучасної та адекватної реаліям сьогодення й майбутнім трендам розвитку суспільства інституціональної системи в умовах взаємодії з довкіллям для розбудови екологічної інфраструктури.
	3.3. Становлення сталої системи інвестиційно-інноваційних комунікацій.

системах. Виходячи зі світового досвіду оцінки співвідношення розвитку виробництва (П), техніки (Т), науки (Н) та інвестицій (І), були встановлені закономірні тенденції їх взаємозв'язку. Ці тенденції розглянуті в роботі відомого українського вченого у сфері наукознавства Г.Доброва [9, с. 77-78], а також ректором Міжнародного інституту бізнесу, відомим фахівцем у галузі банківської діяльності та інвестицій О.Савченком [25]. Проведемо узагальнення в представленому концепті, яке зводиться до наступного.

Для сталого поступового розвитку суспільства необхідне дотримання тенденцій і співвідношень між П, Т, Н та І, що відображено на рис. 2.

Найбільш бажаним для сучасного етапу розвитку України було б співвідношення похідних (швидкостей змін) П, Т, Н, І у вигляді:

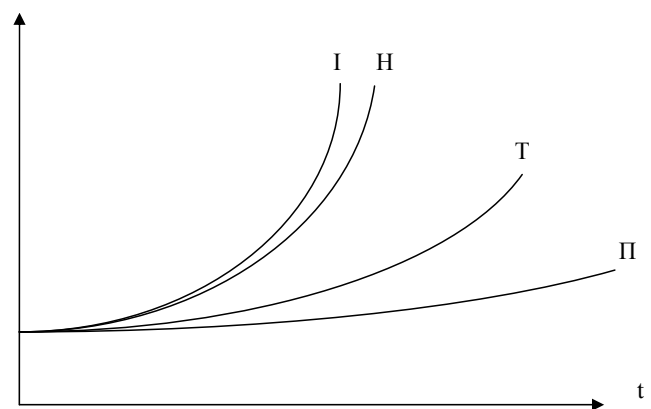
$$\frac{dH}{dt} \geq \frac{dT}{dt} > \frac{dI}{dt} > \frac{dP}{dt}$$

При всій складності й різноманітності взаємозв'язків П, Т, Н, І очевидними є такі факти:

- для ефективного розвитку матеріального виробництва (як основи соціально-економічного прогресу) темпи розвитку технологічного базису повинні перевищувати темпи зростання виробництва;
- наука повинна розвиватися швидше, ніж розвиток технологічного базису;
- темпи приросту інвестиційного базису повинні бути принаймні сумірними з темпами розвитку науки.

Рис. 2. **Оптимальна модель тенденцій розвитку виробництва (П), техніки (Т), науки (Н) та інвестиційного (І) забезпечення**

П, Т, Н, І

Цікаву інтерпретацію похідних розвитку сформулював знаменитий англійський фізик, соціолог науки Дж.Бернал [31], яка зводиться до наступного: наука повинна розглядатися як друга похідна від загального продукту; дійсна продукція може слугувати вихідною в судженнях про фінансування науки; розширення або поліпшення виробництва звичайними технічними методами є першою похідною (нею представлена швидкість виміру існуючих процесів виробництва); друга похідна як швидкість зміни першої відображає те, що виробляє наука.

Цю систему похідних можна записати в наступному вигляді:

$$\frac{dP}{dt} > 0 \text{ – швидкість зміни процесів виробництва;}$$

$$\frac{d^2P}{dt^2} > 0 \text{ – прискорення процесів виробництва (ця похідна забезпечується сукупним ефектом технічного прогресу і прикладних досліджень);}$$

$$\frac{d^3P}{dt^3} > 0 \text{ – третя похідна, що забезпечується розвитком фундаментальних наук.}$$

Таким чином, можна стверджувати, що:

1. Загальна тенденція науково-технічного прогресу є такою, що розвиток виробництва, техніки та інвестиційного базису безпосередньо залежить від вищих похідних.

2. Зазначені вище закономірності повинні розглядатися як вимога життя (умова прогресу) і які задовольняються, з одного боку, інтелектуальним потенціалом науки, відтвореним шляхом вирішення фундаментальних проблем науки, а з другого – відповідними інвестиційними вкладеннями в капіталізацію науки і виробництва.

ВИСНОВКИ

На основі викладеного доцільно зробити певні висновки та наукові рекомендації:

1. Важливим напрямом досягнення сталості функціонування й розвитку соціо-економіко-екологічних систем є активізація інвестиційної діяльності, яка в сучасних умовах невизначеності й постійних ризиків потребує пошуку нових підходів та оновленого наукового обґрунтування. Розширення теоретико-методологічного базису для поглибленого дослідження інвестиційної атрактивності як фактора розвитку складних соціо-економіко-екологічних систем пропонується проводити з точки зору сучасних парадигм постнеокласичної науки в контексті теорії аттрактора. Методологічною основою для визначення проблеми інвестиційної атрактивності є системна методологія синергетичної парадигми дослідження складних нелінійних процесів та явищ.

2. Інвестиційні процеси та явища, інвестиційний комплекс у системі соціо-еколого-економічного розвитку слід розглядати як відносно нестійкі системи, які можна представити як певний тип систем, поведінка (розвиток, зміни) яких достатньо чутливі до малих збурень, до хаотичних флуктуацій на мікрорівні і стан яких може істотно змінюватися під впливом збурень і флуктуацій.

3. Підвищення рівня інвестиційної привабливості з точки зору теорії нелінійних систем визначається як формування «інвест-аттрактора», який розглядається як стійкий стан (структура) системи (лат. *attractere* – притягати). Стан (структура) системи «притягує» до себе безліч траєкторій розвитку інвестиційного процесу, що визначаються різними початковими умовами (якщо система потрапляє в конус або сферу аттрактора, то вона неминуче еволюціонує до цього стану (структури)).

4. До актуальних прикладних питань інвестиційної атрактивності належить розбудова та функціонування екологічної інфраструктури, яку пропонується досліджувати в контексті неокласичної «атрактивності» відповідно до сучасних міждисциплінарних теорій та на основі застосування синергетичної теорії.

Стійкі сучасні тенденції інвестування в розвиток екологічної інфраструктури характеризуються перманентним дефіцитом інвестицій з метою забезпечення інноваційної раціоналізації природокористування та охорони

навколишнього середовища. Ця ситуація визначається, головним чином, вкрай низькою привабливістю цієї сфери людської діяльності для інвестора. Низька інвестиційна привабливість екологічної інфраструктури породжує нестійкі ситуації щодо розвитку інвестиційного комплексу. Підвищення привабливості об'єктів та середовища для розбудови екологічної інфраструктури створює аттрактор системи («інвест-аттрактор»).

5. Проблема інвест-аттрактора має розглядатися як перспективний напрям наукових досліджень у рамках теорії інвестиційного менеджменту. Однією з важливих задач таких досліджень слід вважати розробку інвест-аттрактора як категорії комплексних соціо-еколого-економічних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

- Аршинов В.Н. Синергетика как феномен постнеклассической науки / В.Н. Аршинов. – М.: Институт философии РАН, 1999. – 203 с.
- Баксанський О.Е. Когнитивно-синергетическая парадигма нейролингвистического программирования: от познания к действию // О.Е. Баксанський, Е.Н. Кучер. – М.: КРАСАНД, 2010. – 184 с.
- Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента / И.А. Бланк. Т.1. – 2-е изд., перераб. и доп. / Бланк И.А. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – С. 381–429.
- Буданов В.Г. Методология синергетики в постнеклассической науке и образовании / В.Г. Буданов. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 240 с.
- Буржинский Б.В., Молина Е.В. Активизация инвестиционной деятельности в регионе / Б.В. Буржинский, Е.В. Молина – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2003. – 494 с.
- Вагурин В.А. Синергетика эволюции современного общества / В.А. Вагурин. – М.: КомКнига, 2007. – 216 с.
- Воробьев Ю.Н., Воробьева Е.Н. Инвестирование: учебное пособие. / Ю.Н. Воробьев, Е.Н. Воробьева. – Симферополь: «Таврия», 2004. – 340 с.
- Гайдучкий А.П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки / А.П. Гайдучкий // Економіка і прогнозування. – 2004. – № 4. – С. 119–129.
- Добров Г.М. Наука о науке / Г.М. Добров. – К.: Наукова думка, 1989. – 304 с.
- Жихарева В.В. Теория и практика инвестиционной деятельности судоводных компаний: монография / В.В. Жихарева. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2010. – 480 с.
- Закон України «Про інвестиційну діяльність». Верховна Рада України; Закон від 18.09.1991 № 1560-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
- Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Основания синергетики: человек, конструирующий себя и свое будущее / Е.Н. Князева, С.П. Курдюмов. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. – 284 с.
- Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Синергетика: нелинейность времени и ландшафты эволюции / Е.Н. Князева, С.П. Курдюмов. – М.: КомКнига, 2011. – 272 с.
- Носова О.В. Инвестиционная привабливість підприємства / О.В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(2). – С. 120–126.
- Попова О. Особливості управління системою мотивування в процесі стратегічного управління підприємством / О. Попова // Економіст. – 2006. – № 12. – С. 52–54.
- Пригожин И. Конец определенности. Время, хаос и новые законы природы / И. Пригожин. – Ижевск: НИЦ «Регулярная и хаотическая динамика», 2000. – 208 с.
- Пригожин И., Стенгерс И. Время, хаос, квант: к решению парадокса времени. Пер. с англ. / И. Пригожин, И. Стенгерс. – М.: Книжный дом «ЛИБРАКОМ» / URSS, 2009.
- Рассадникова С. И. Условия и факторы формирования инвестиционной привлекательности природопользования / С. И. Рассадникова // Экономічні інновації. – 2009. – Вип. 37. – С. 226–233.
- Рассадникова С.И. Базові принципи формування інвестиційної привабливості природокористування / С.И. Рассадникова // Економічні інновації. – 2010. – Вип. 40. – С. 308–315.
- Рассадникова С.И. Концептуальне обґрунтування державно-приватного партнерства в контексті формування інвестиційної привабливості об'єктів екологічної інфраструктури / С.И. Рассадникова // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 2. – С. 176–186.
- Рассадникова С.И. Формування інвестиційної привабливості екологічної інфраструктури в Україні / С.И. Рассадникова // Сучасні тенденції формування екологічної інфраструктури природокористування: монографія за ред. д.е.н. С.К. Харічкова; НАН України, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень. – Одеса, 2012. – С. 127–168.
- Рассадникова С.И. Стратегічні імперативи формування інвестиційної привабливості у сфері природокористування / С.И. Рассадникова // Наукові розробки, передові технології, інновації: збірник наукових праць та тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції / Київський національний лінгвістичний університет, Науково-дослідний інститут економічного розвитку. – Будапешт-Прага-Київ. – Київ: 2014. – С. 119–126.
- Рассадникова С.И. Концептуальні засади формування інвестиційної привабливості у сфері природокористування / С.И. Рассадникова // Економіка і управління. Науково-практичний журнал. Видання Національна Академія природоохоронного і курортного будівництва. – 2011. – № 6. – С. 79–89.
- Рассадникова С.И. Концептуальний підхід до систематизації об'єктів інвестиційної привабливості сфери природокористування / С.И. Рассадникова // Актуальні проблеми економіки. Науковий економічний журнал. – 2008. – № 5(83). – С. 117–123.
- Савченко А. Кредиты или смерть / А. Савченко // Зеркало недели. – 2012. – № 22. – С. 8.
- Смоквіна Г.А., Філіппова С.В. Політика інноваційно-інвестиційного розвитку регіону в умовах ринкових трансформацій: структурний підхід: монографія / Г.А. Смоквіна, С.В. Філіппова. – Одеса: Букаев Вадим Вікторович, 2008. – 74 с.
- Степанов В.Н. Постнеклассическая методология исследования социо-экономико-экологических процессов / В.Н. Степанов // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – Вип. 6. – С. 54–59.
- Stepanov V.N. Problems of development of postnonclassical methodology (context of socio-ecological-economic research) / V.N. Stepanov // European Applied Science. – 2014. – №2. – P. 166–169.
- Словарь иностранных слов. – 19-2 изд., стер. – М.: Русский язык, 1990. – 624 с.
- Хаген Г. Синергетика: Пер. с англ. / Г. Хаген. – М.: «Мир», 1980.
- Bernal J.D. The science of science / J.D. Bernal // Society in technological age / Ed/ by M. Goldsmith, A. Maskay. – Sov. Press LTD, 1964.

REFERENCES

1. Arshinov V.N. Sinergetika kak fenomen postneklassicheskoy nauki [Synergetics as a phenomenon of post-nonclassical science]. Moscow, Institut filosofii RAN, 1999, 203 p. [in Russian].
2. Baksans'kiy O.E., Kucher E.N. Kognitivno-sinergeticheskaya paradigma nejrolingvistikheskogo programmirovaniya: ot poznaniya k dejstvu [Cognitive synergetic paradigm of neurolinguistic programming: from knowledge to action]. Moscow, KRASAND, 2010, 184 p. [in Russian].
3. Blank I.A. Osnovy investitsionnogo menedzhmenta [Fundamentals of investment management]. Kyiv, El'ga, Nika-Centr, 2004, pp. 381-429 [in Russian].
4. Budanov V.G. Metodologiya sinergetiki v postneklassicheskoy nauke i obrazovanii [Methodology of synergy in postnonclassical science and education]. Moscow, Knizhnyy dom "LIBROKOM", 2009, 240 p. [in Russian].
5. Burkinskiy B.V., Molina E.V. Aktivizatsiya investitsionnoy dejatel'nosti v regione [Activation of investment activity in the region]. Odessa, IPRJeJel NAN Ukrainy, 2003, 494 p. [in Russian].
6. Vagurin V.A. Sinergetika evolyucii sovremennogo obshchestva [Synergetics of the evolution of modern society]. Moscow, Komkniga, 2007, 216 p. [in Russian].
7. Vorob'ev Ju.N., Vorob'eva E.N. Investirovanie: Uchebnoe posobie [Investment: manual] Simferopol', "Tavriya", 2004, 340 p. [in Russian].
8. Hayduts'kyy A.P. Otsinka investitsionnoy pryvablyvosti ekonomiky [Evaluation of investment attractiveness of the economy]. Ekonomika i prohnuzuvannya, 2004, no. 4, pp. 119-129 [in Ukrainian].
9. Dobrov G.M. Nauka o nauke [The Science of science]. Kyiv, Naukova dumka, 1989, 304 p. [in Russian].
10. Zhihareva V.V. Teoriya i praktika investitsionnoy dejatel'nosti sudohodnykh kompanij [Theory and practice of investment activities of shipping companies]. Odessa, IPREI NAN Ukrainy, 2010, 480 p. [in Russian].
11. The Verkhovna Rada of Ukraine. Law of Ukraine "On investment activity" of 18.09.1991 № 1560-XII. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> [in Ukrainian].
12. Knjazeva E.N., Kurdjumov S.P. Osnovaniya sinergetiki: Chelovek, konstruirujushhij sebja i svoe budushhee [Foundations of Synergetics: Humans making themselves and their future]. Moscow, Knizhnyy dom "LIBROKOM", 2011, 284 p. [in Russian].
13. Knjazeva E.N., Kurdjumov S.P. Sinergetika: Nelinejnost' vremeni i landshafty evolyucii [Synergetics: nonlinearity of time and landscapes of evolution] Moscow, KomKniga, 2011, 272 p. [in Russian].
14. Nosova O.V. Investitsiynna pryvablyvist' pidpryyemstva [Investment attractiveness of the company]. Stratehichni priorytety, 2007, no. 1 (2), pp. 120-126 [in Ukrainian].
15. Popova O. Osoblyvosti upravlinnya systemoyu motyvuvannya v protsesi stratehichnoho upravlinnya pidpryyemstvom [Features of system management motivation in the process of strategic management]. Ekonomist, 2006, no. 12, pp. 52-54 [in Ukrainian].
16. Prigozhin I. Konec opredelennosti. Vremya, haos i novye zakony prirody [End of certainty. Time, chaos and the new laws of nature]. Izhevsk, NIC "Reguljarnaja i haoticheskaja dinamika", 2000, 208 p. [in Russian].
17. Prigozhin I., Stengers I. Vremya, haos, kvant: k resheniju paradoksa vremeni [Time, chaos, quantum: to solve the paradox of time]. Moscow, Knizhnyy dom "LIBRAKOM", URSS, 2009 [in Russian].
18. Rassadnikova S. I. Usloviya i faktory formirovaniya investitsionnoj pryvlekatel'nosti prirodopol'zovaniya [Conditions and factors of investment attractiveness of nature using]. Ekonomichni innovatsiyi, 2009, no. 37, pp. 226-233 [in Russian].
19. Rassadnykova S.I. Bazovi pryntsyipy formuvannya investitsiynoyi pryvablyvosti pryrodokorystuvannya [Basic principles of formation of investment attractiveness of nature using]. Ekonomichni innovatsiyi, 2010, no. 40, pp. 308-315 [in Ukrainian].
20. Rassadnykova S.I. Kontseptual'ne obgruntuvannya derzhavno-pryvatnoho partnerstva v konteksti formuvannya investitsiynoyi pryvablyvosti ob'ektiv ekolohichnoyi infrastruktury [Conceptual basis of public-private partnerships in the context of investment attractiveness of environmental infrastructure facilities]. Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky, 2012, no. 2, pp. 176-186 [in Ukrainian].
21. Rassadnykova S.I. Formuvannya investitsiynoyi pryvablyvosti ekolohichnoyi infrastruktury v Ukraini [Formation of investment attractiveness of environmental infrastructure in Ukraine]. Odesa, NAN Ukrainy, Instytut problem rynku ta ekonomiko-ekolohichnykh doslidzhen', 2012, pp. 127-168 [in Ukrainian].
22. Rassadnykova S.I. Stratehichni imperatyvy formuvannya investitsiynoyi pryvablyvosti u sferi pryrodokorystuvannya [Strategic imperatives of formation of investment attractiveness in nature using field]. Budapest-Praha-Kyiv, Kyiv's'kyy natsional'nyy lnhvistychnyy universytet, Naukovo-doslidnyy instytut ekonomichnoho rozvytku, 2014, pp. 119-126 [in Ukrainian].
23. Rassadnykova S.I. Kontseptual'ni zasady formuvannya investitsiynoyi pryvablyvosti u sferi pryrodokorystuvannya [Conceptual bases of formation of investment attractiveness in nature using field]. Ekonomika i upravlinnya, Naukovo-praktychnyy zhurnal, Vydannya Natsional'na Akademiya pryrodokhoronnoho i kurortnoho budivnytstva, 2011, no. 6, pp. 79-89 [in Ukrainian].
24. Rassadnykova S.I. Kontseptual'nyy pidkhid do systematyzatsiyi ob'ektiv investitsiynoyi pryvablyvosti sfery pryrodokorystuvannya [Conceptual approach to the systematization of investment attractiveness of nature using field]. Aktual'ni problemy ekonomiky, Naukovyy ekonomichnyy zhurnal, 2008, no. 5 (83), pp. 117-123 [in Ukrainian].
25. Savchenko A. Kredyty ili smert' [Credits or death]. Zerkalo nedeli, 2012, no. 22, 8 p. [in Russian].
26. Smokvina H.A., Filyppova S.V. Polityka innovatsiyno-investitsiynoho rozvytku rehionu v umovakh rynkovykh transformatsiy: strukturnyy pidkhid [Policy innovation and investment development of the region in terms of market transformation: a structural approach]. Odesa, Bukayev Vadym Viktorovych, 2008, 74 p. [in Ukrainian].
27. Stepanov V.N. Postneklassicheskaja metodologija issledovaniya socio-ekonomiko-ekologicheskikh procesov [Postnonclassical methodology of the study of socio-economic and environmental processes]. Naukoviy visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, 2014, no. 6, pp. 54-59 [in Russian].
28. Stepanov V.N. Problems of development of postnonclassical methodology (context of socio ecological-economic research. European Applied Science, 2014, no. 2, pp. 166-169.
29. Dictionary of foreign words, Russian language, 1990, 624 p.
30. Haken G. Sinergetika [Synergy]. Moscow, "Mir", 1980.
31. Bernal J.D. The science of science. Society in technological age, Sov. Press LTD, 1964.

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

Український журнал
«ЕКОНОМІСТ»
з 2011 року
представлений
у міжнародній економічній
наукометричній
базі RePEc.

У зв'язку
з розширенням
розміщення публікацій
в RePEc з 2013 року
змінюються вимоги
до змісту статей.
Уважно слідкуйте
за інформацією в наступних
номерах журналу і на сайті
<http://ua-ekonomist.com>